

Mircea GHIȚULESCU

Un terțet solidar

Prezentat, parcă, pe ascuns, în așa-numita Sala 99 a Teatrului Național din București, spectacolul **Cu ușile închise** după piesa lui Jean-Paul Sartre (*Huis clos*) te surprinde prin rafinamentul dezbaterii de idei obținut în condiții de sărăcie lucie. O sărăcie ce s-ar putea numi cu o expresie nobilă „economie de mijloace”. Sau, poate, chiar este vorba de o economie de mijloace dusă la ultima consecință care se numește sărăcie lucie. Deși Sartre indică un interior opulent, „un salon în stil Napoleon al III-lea, cu o statueta de bronz pe șemineu” Mircea Anca, directorul de scenă preferă un spațiu gol, circular în care sunt incluși și spectatorii. *Huis clos* este prima piesă europeană în care acțiunea se petrece pe lumea cealaltă. Este momentul când morții au început să vorbească în literatura europeană, această situație a dialogului prezentând avantajul unor importante deschideri filosofice (viața deja trăită și concluziile asupra ei, perspectiva eternității care modifică contururile raționamentelor, etc.) Așadar și spectatorii lui Mircea Anca (nu cine știe câți) sunt închiși laolaltă cu morții între foliile de plastic ce marchează spațiul de la Sala 99. Sartre/Mircea Anca ne arată un infern din care lipsesc cazanele cu smoolă clocotită, catranul, flăcările și celelalte, pentru că „infernul sunt ceilalți”. Este propoziția-cheie a acestui manifest dialogat al filosofiei existențialiste pentru că, asemenea lui Blaga, teatrul lui Sartre este o ilustrare a filosofiei sale. Trei personaje – un bărbat, Joseph Garcin, ziarist pacifist și om de litere, și două femei, Inès și Estelle, prima, prostituată pe care (nu am înțeles de ce) regizorul o face lesbiană, cealaltă pruncuigașă – nimeresc în aceeași bolgie a infernului, mobilată în stil Napoleon III (după J.-P. Sartre), nemobilată defel în viziunea regizorală. Un singur birou ciudat, cu ochiuri luminoase la suprafață prin care morții (mai bine zis *absenții*, cu un eufemism pe care îl lansează Inès) pot privi ca într-un ochian întors lumea pe care tocmai au părăsit-o. Pe birou – dosarele celor trei condamnați la veșnicie pe care le crezi foarte încărcate, dar sunt negre și goale, pentru că s-au șters toate informațiile. Întrebarea obsedantă pentru cei trei locatari ai iadului este ce anume îi leagă pentru a fi împreună în aceeași încăpere fiind știută înlănțuirea logică necruțătoare în toate acțiunile divinității. Fiecare își deapănă povestea atroce a vieții ca să aflăm că fiecare dintre ei a fost infernul pentru celălalt. „*Eu sunt răutăcioasă* – spune Inès care devine purtătoarea de cuvânt a lui Sartre. *Asta înseamnă că am nevoie de suferința celorlalți ca să exist*”. Se instaurează o acțiune de trei ori infernală, pentru că iadul în care se află este potențat cu iadul fiecăruia dintre ei. Inès o seduce pe Estelle care îl vrea pe Garcin și face sex cu el spre disperarea îndrăgostitei Inès, etc. Există, însă, o armonie chiar dacă aceasta este infernală. O armonie estetică pe care o creează cei trei actori: Carmen Ionescu/Inès – promptă, autoritară, inteligentă, Iuliana Moise/Estelle – senzuală, mlădioasă șerpuid printre ispite și, în fine Constantin Dinulescu/Garcin cu aerul său inocent, săritor, pasional. Pare un terțet foarte solidar care „cântă”, nu rostește acest text fundamental al lui Jean-Paul Sartre.

Teatrul Național București – Cu ușile închise de Jean-Paul Sartre. Traducerea: Mihai Șora. Regia și scenografia: Mircea Anca. Muzica: Mircea-Iulian Anca. Cu: Carmen Ionescu (Inès Serrano), Iuliana Moise (Estelle), Constantin Dinulescu (Garcin). Data premierei: 2 decembrie 2007.